

LIIKENNEVALIOKUNNAN MIETINTÖ 27/2002 vp

Hallituksen esitys rautatielaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen rautatielaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 162/2002 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 66/2002 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Hannu Pennanen ja liikenne-
neuvos Petri Jalasto, liikenne- ja viestintä-
ministeriö
- ylijohtaja Ossi Niemimuukko, Ratahallinto-
keskus
- EU-koordinaattori Mika Mäkilä, VR-Yhtymä
- toimitusjohtaja Juhani Kopperi, VR Oy
- pääsihteeri Aulis Alanko, Rautatieläisten liit-
to
- kuljetustaloudellinen asiamies Maire Kaarta-
ma, Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliit-
to TT
- pääsihteeri Timo Tanner, Veturimiesten liitto
edustaen myös Rautatievirkamiesten liittoa ja
VR-teknillisiä.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rautatiela-
ki, laki Ratahallintokeskuksesta, laki Euroopan
laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuus-
desta annetun lain muuttamisesta ja laki rautatie-
kuljetuslain 2 §:n muuttamisesta. Rautatielailla
kumottaisiin valtion rataverkosta, radanpidosta
ja rataverkon käytöstä annettu laki, vuonna 1889
annettu asetus yksityisistä rautateistä yleistä
keskuusliikettä varten, samana vuonna annettu
laki yleistä keskuusliikettä varten rakennetun
yksityisen rautatien laillistuksesta ja kiinnit-
tämisestä sekä luvattoman rautatiealueella kul-

kemisen ja muun järjestystä häiritsevän toimin-
nan kieltämisestä rautatiealueella annettu asetus.

Esityksen tavoitteena on panna kansallisesti
täytäntöön Euroopan unionin ensimmäinen rau-
tatiepaketti, joka koostuu yhteisön rautateiden
kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin
muuttamisesta annetusta Euroopan parlamentin
ja neuvoston direktiivistä, rautatieyritysten
toimiluvista annetun neuvoston direktiivin
muuttamisesta annetusta Euroopan parlamentin
ja neuvoston direktiivistä sekä rautateiden infra-
struktuurikapasiteetin käyttöoikeuden myöntä-
misestä ja rautateiden infrastruktuurin käyttö-

maksujen perimisestä sekä turvallisuustodistusten antamisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä.

Samalla rautatieliikennettä koskevaa lainsäädäntöä uudistettaisiin myös muutoin ottaen erityisesti huomioon perustuslaista johtuvat voimassa olevan rautatielainsäädännön muutostarpeet.

Rautatielaililla luotaisiin edellytykset useamman kuin yhden rautatieyrityksen toiminnalle rataverkolla. Esityksessä ehdotetaan lisäksi oikeuden rataverkolle pääsyyn laajentamista Euroopan talousalueen sisäisessä kansainvälisessä liikenteessä. Kotimaiseen rautatieliikenteeseen voitaisiin sallia oikeus rataverkolle pääsyyn

edelleenkin vain VR Osakeyhtiölle. Myös Suomen ja Venäjän välinen rautatieliikenne jatkuisi ennallaan.

Ratahallintokeskuksen tehtävät ja asema määriteltäisiin Ratahallintokeskusta koskevassa laissa. Ratahallintokeskus toimisi edelleen rautatieviranomaisena ja vastaisi radanpidosta sekä rautatieliikenteen turvallisuudesta. Ratahallintokeskus jakaisi ratakapasiteetin, tekisi tarvittavat sopimukset rautatieyritysten kanssa ja perisi laissa tarkoitetun ratamaksun rataverkon käytöstä sekä vastaisi liikenteenohjauksesta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 15 päivänä maaliskuuta 2003.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esitykseen sisältyvässä 1. lakiehdotuksessa on runsaasti painovirheitä ja niihin verrattavia teknisiä virheitä. Esitys vaikuttaakin tästä syystä ja muutoinkin huolimattomasti valmistellulta, vaikka se on ollut oikeusministeriön lainvalmisteluosaston tarkastustoimistossa tarkastettavana. Valiokunta kiinnittää tässäkin yhteydessä liikenne- ja viestintäministeriön huomiota lainvalmistelun huolellisuuteen. Kyseiset virheet on korjattu eduskunnan vastauksen laatimisen yhteydessä. Mietinnön lakiosastossa kursivilla merkityjä korjauksia ei ole erikseen perusteltu siltä osin kuin kyse on kirjoitusvirheistä ja kieliasun parantamisesta.

Hallituksen esityksen mukaan Euroopan unionin sisäinen kansainvälinen tavaraliikenne avataan kilpailulle kehittämisdirektiivissä erikseen määritellyllä TERFN-verkolla (Trans-European Rail Freight Network). Koska TERFN-verkkoon kuuluvat myös syöttölinjat sekä pääsytatamiin ja teollisuuslaitoksiin, verkko kattaa

käytännössä Suomen koko rautatieverkon. Venäjän liikenne ei ole unionin sisäistä kansainvälistä liikennettä, eikä sitä avata kansainväliselle kilpailulle. Suomessa direktiivin vaikutus on hallituksen esityksen perustelujen mukaan suppea, koska vain noin 3 % Suomen kansainvälisestä tavaraliikenteestä on unionin sisäistä liikennettä.

Valtiontilintarkastajain kertomuksessa vuodelta 2001 todetaan, että valtiontilintarkastajien mielestä kilpailukysymyksissä pitäisi edetä hyvin harkiten ottaen huomioon ulkomaiset kokemukset kilpailun avaamisesta. Valtiontilintarkastajat katsovat, että kansalliseen päätöksentekoon on mahdollisimman paljon jätettävä se, missä laajuudessa henkilö- ja tavaraliikenne avataan kilpailulle.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rautateitä kehitetään siten, että rautatieliikenteen osuus henkilö- ja tavaraliikenteestä ei ainakaan laske nykyisestä. Tällöin tulee ottaa oppia ulkomailla saaduista kokemuksista ja edetä harkitusti rautateiden kehittämisessä. Valiokunta kiinnittääkin rautateiden kehittämisen osalta erityistä huomiota rautatieliikenteen turvallisuuteen ja pitää tärkeänä, että siitä säädetään laissa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi lausuman, jossa edellytettäisiin junaturvallisuuden

perusteista säädettävän lailla ja hallituksen pikaisesti antavan eduskunnalle sitä koskevan esityksen (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Rautatielaki

1 §. Lain tarkoitus ja soveltamisala. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta valiokunta ehdottaa ratamaksuun liittyviä maksuja koskevat säännösehdotukset sekä hallituksen esityksen 15 §:n, joka koskee ratamaksun alennuksia, poistettaviksi. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa 2 momentissa olevia pykäläviittauksia täsmennettäväksi koskemaan 27 §:ää, 30 §:n 1 momenttia ja 38 §:ää sekä 34 §:ää. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset momentin muotoiluun.

2 §. Määritelmät. Esityksen tavoitteena on saattaa kansallisesti voimaan Euroopan unionin ensimmäinen rautatiepaketti. Kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin 2 artiklassa hakijalla tarkoitetaan ensisijaisesti toimiluvan saanutta rautatieyrittäjästä ja/tai rautatieyrittäjien ryhmittymää. Vaikka direktiivi antaa mahdollisuuden määrittellä myös muut luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt hakijoiksi, valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena tässä vaiheessa laajentaa hakijan määritelmää. Valiokunta ehdottaakin sanojen "liikenne- ja viestintäministeriötä (*ministeriö*) ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskuntaa" poistamista pykälän 7 kohdasta. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluun.

4 §. Verkkoselostus. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta valiokunta ehdottaa poistettaviksi ratamaksuun liittyviä maksuja koskevat säännösehdotukset sekä hallituksen esityksen 15 §:n, joka koskee ratamaksun alennuksia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momentin pykäläviittauksia täsmennettäväksi koskemaan 18 §:n 1 momenttia, 18 §:n 2 momenttia ja 23 §:n 2 momenttia. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset momentin muotoiluun.

5 §. Toimilupa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan huomauttanut, että viranomaisen ei voi päättää muista kuin lakiin perustuvista lupaehtoista ja että viranomaisen tällaisen toimivallan tulee perustua riittävän täsmällisiin lain säännöksiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiehdotus ei sisällä säännöksiä ministeriön toimivallasta päättää lupaehtoista ja sääntelyä on sen vuoksi syytä täydentää. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että siihen lisätään säännökset toimilupaan sisällytettävistä toimiluvan ehdoista. Ehdotetun säännöksen mukaan toimilupaan voidaan sisällyttää erityisesti harjoitettavan liikenteen laajuuteen ja luonteeseen liittyviä ehtoja.

Valiokunta on edellä 2 §:n kohdalla ehdottanut sanojen "liikenne- ja viestintäministeriötä (*ministeriö*)" poistamista. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että ensimmäisen virkkeen sana "ministeriön" korvataan sanoilla "liikenne- ja viestintäministeriön (*ministeriö*)".

Valiokunta ehdottaa uutta 2 momenttia, joka vastaa 1 momentin toista virkettä. Tällöin 2 momentista tulee uusi 3 momentti ja 3 momentista uusi 4 momentti.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluun.

6 §. Toimiluvan myöntämisen edellytykset. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että momentissa tarkoitettujen työn suorittajaa ym. koskevan säännösten rikkomisen edellytetään olevan vakava. Suhteellisuusperiaatteen kannalta on tärkeää, että säännös sisältää tuomittua rangaistusta koskevan vaatimuksen lisäksi myös vaatimuksen siitä, että teko osoittaa samalla henkilön ilmeistä sopimatonta rautatieliikenteen harjoittajan liikennejohtotehtävissä toimimiseen. Suhteellisuusperiaatteen kannalta on siten parempi, että säännös rajoitetaan koskemaan vain vakavia rikoksia kuten perusteluista ilmenee täytäntöönpanavan direktiivin edellyttävän.

Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen pykälän muotoiluun.

8 §. *Toimiluvan peruuttaminen.* Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena suhteellisuusperiaatteen kannalta sitä, että toimilupa pitää 8 §:n 1 momentin perusteella peruuttaa siitä riippumatta, kuinka merkittävästä tai pysyväisluonteisesta lupaedellytysten puutteesta on kysymys. Sääntelyä on edelleen perustuslakivaliokunnan mukaan välttämättä täydennettävä niin, että luvanhaltijalle on ennen toimiluvan peruuttamista varattava mahdollisuus korjata lupaedellytyksissä ilmennyt muu kuin rautatieliikenteen harjoittamisen tai liikenneturvallisuuden kannalta olennainen puute. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi siten, että luvanhaltijalle on varattava mahdollisuus korjata puute kohtuullisessa määräajassa. Mikäli puutteellisuutta ei korjata tai jos luvanhaltija on asetettu konkurssiin eikä luvanhaltijan taloudellista asemaa saada luvankuuden rautatieliikenteen harjoittamisen edellyttämälle tasolle, ministeriön on peruutettava toimilupa kokonaan tai määräajaksi.

Valiokunta on edelleen jakanut 1 momentin siten, että momentin kaksi viimeistä virkettä on erotettu omaksi uudeksi 2 momentiksi.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

10 §. *Rautatieyrityksen vakuutukset.* Valiokunta ehdottaa säännöksen tarkentamista siten, että rautatieliikenteen harjoittajalta vaaditaan voimassa oleva ja sen vastuunkantokykyyn nähden riittävä vakuutus. Suuren yrityksen omavastuuraja voisi näin olla korkeampi kuin pienen yrityksen, jotta esimerkiksi VR Oy:n nykyinen vakuutusmaksu ei nousisi huomattavasti nykyisestä tasosta. Valiokunta korostaa sitä, että vakuutusmaksu on mitoitettava yrityksen liikevaihdon mukaan siten, että se on kohtuullinen suhteessa liikevaihtoon. Vakuutusmaksu ei missään olosuhteissa saa muodostua tosiasialliseksi markkinoille tulon ja kilpailun esteeksi.

Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset pykälän muotoiluihin.

11 §. *Turvallisuustodistus.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota

siihen, että pykälän 4 momentissa mainitaan mahdollisuudesta peruuttaa toimiluvan edellytyksenä oleva, luvanhaltijalle myönnetty turvallisuustodistus, jos rautatieyritys toimii vakavasti vastoin sitä, mitä todistusta myönnettäessä on edellytetty. Esityksestä ei ilmene, mitä edellytyksiä säännöksessä tarkoitetaan. Perustuslakivaliokunta huomauttaa, ettei viranomaisella voi peruuttaa turvallisuustodistusta muiden kuin todistusta myönnettäessä lain nojalla asetettujen ehtojen tai edellytysten rikkomisen perusteella. Koska perustuslakivaliokunta on katsonut, että sääntelyä on tältä osin syytä tarkistaa, valiokunta ehdottaa 1 momenttiin mainintaa siitä, että turvallisuustodistus myönnetään kyseisessä pykälässä säädetyin edellytyksin.

Valiokunta katsoo, että turvallisuuden noudattamisessa tulee vaatia kaikilta liikennöitsijöiltä samanlaista tasoa silloin, kun liikennöidään yleisillä valtion omistamilla raiteistoilla. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momenttiin lisäystä siitä, että rautatieliikenteen harjoittajien tulee aina täyttää yhtäläiset turvallisuus ehdot.

Edelleen valiokunta ehdottaa pykälän 4 momentin lopusta poistettavaksi lauseen "taikka turvallisuustodistusta myönnettäessä on edellytetty". Valiokunta korjaa myös momentissa olleen viittauksen Euroopan alueeseen koskemaan Euroopan talousaluetta, koska Ratahallintokeskuksen on 1 momentin mukaan hyväksyttävä muualla Euroopan talousalueella myönnetty turvallisuustodistus. Peruuttaminen voi silloin koskea vain Euroopan talousalueella myönnettyä turvallisuustodistusta.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

14 §. *Ratamaksu.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan pitänyt 3 momentissa mainittua niukkuusmaksua, investointimaksua ja varausmaksua sekä lisämaksua ja haittamaksua veroina, minkä vuoksi lakia ei voida säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lausunnossaan perustuslakivaliokunta katsoo myös, että 4 momentin avoin asetuksenantovaltuus on joko poistettava tai että maksuista on

säädettävä verolailta edellytettävällä tarkkuudella.

Liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksen mukaan ministeriön tarkoituksena on valmistella ratamaksuun liittyviä maksuja koskeva määräaikainen poikkeuslaki, joka tuodaan eduskuntaan erillisellä hallituksen esityksellä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentissa tarkoitettuja ratamaksuun liittyviä maksuja koskevat säännösehdotukset poistettaviksi. Vastaavasti pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siinä tarkoitettun ratamaksun perusmaksun lisäksi säännöksessä viitataan erikseen säädettäviin ratamaksuun liittyviin maksuihin.

Pykälän 2 momentissa valiokunta ehdottaa täsmennettäväksi ratamaksun perusmaksun määrätymisperusteita siten, että rautatieliikenteen harjoittamisesta aiheutuvat kustannukset kytetään radanpidon kustannuksiin. Valiokunta ehdottaa, että 3 momentti poistetaan yllä mainituin perustein.

Valiokunta ehdottaa 4 momentin säännöstä uudeksi 3 momentiksi siten, että siinä valtuutetaan liikenne- ja viestintäministeriö antamaan asetuksellaan tarkemmat säännökset ainoastaan ratamaksun perusmaksun määrästä.

15 §. Ratamaksun alennukset. Valiokunta ehdottaa poistettavaksi ratamaksun alennuksia koskevan lakiehdotuksen 15 §:n, koska ratamaksun perusmaksusta ei voida pykälässä tarkoitettuja alennuksia myöntää. Vastaavat säännökset on tarkoitus sisällyttää yllä 14 §:n kohdassa mainittuun poikkeuslakiin.

Pykälän poistamisen johdosta valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 16—47 §:n numerjärjestyksestä vastaavasti muutettavaksi samoin kuin lakiehdotuksen pykäläviittauksia tarvittavilta osin.

15 § (16 §). Ratamaksun perusmaksun periminen. 14 §:ään tehtyjen muutosten johdosta valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että siinä mainitaan ainoastaan ratamaksun perusmaksu. Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälämuotoiluihin.

16 § (17 §). Rataverkolle pääsyyn oikeutetut rautatieyritykset ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan viittaus hallituksen esityksen 39 §:ään, koska sanotussa pykälässä tarkoitettua yksityisraideliittymää koskevassa sopimuksessa ei soviteta 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua liikennöinnistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Ratahallintokeskus sopii liikennöinnistä erikseen. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen 2 momentin muotoiluun.

18 § (19 §). Ratakapasiteettihakemusten etusijajärjestykset. 15 §:n poistamisen vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momentin pykäläviittausta korjattavaksi koskemaan 19 §:n 1 momenttia. Valiokunta on tehnyt vastaavan täsmennyksen momentin muotoiluun.

21 § (22 §). Ratakapasiteetin jakaminen. 15 §:n poistamisen vuoksi valiokunta ehdottaa pykäläviittauksia korjattavaksi 1 momentissa koskemaan 20 §:n 3 momenttia ja 2 momentissa koskemaan 17 §:n 1 momenttia. Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset pykälän muotoiluihin.

22 § (23 §). Kiireellinen ratakapasiteettihakemus. 15 §:n poistamisen vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momentin pykäläviittauksia korjattaviksi koskemaan 19 §:ää ja 21 §:n 1 momenttia.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa (13/2003) on tullut voimaan hallituksen esityksen antamisen jälkeen. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lisättäväksi 3 momenttiin viittauksen säädöskokoelman numeroon.

Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset pykälän muotoiluihin.

23 § (24 §). Ratakapasiteetin käyttö ja peruuttaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 ja 4 momenttia täsmennettäväksi siten, että sanat "Ratahallintokeskuksella on oikeus" muutetaan "Ratahallintokeskus voi".

15 §:n poistamisen vuoksi valiokunta ehdottaa 4 momentin 25 §:ää koskevaa pykäläviittausta korjattavaksi koskemaan 24 §:ää.

Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen momentin muotoiluihin.

24 § (25 §) *Puitesopimukset.* Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että rautatieinvestoinnit vaativat pitkän valmistelu- ja tilausajan ja että niiden osalta on otettava huomioon pitkä käyttöikä. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 2 momentissa mainittujen puitesopimusten enimmäisaikaa pidennettäväksi viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen momentin muotoiluun.

25 § (26 §) *Rautatieliikenteen turvallisuuden perusteet.* Lakiehdotuksen 4 §:ssä mainitaan Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta annettu laki (561/2002) ja todetaan, että siitä jäljempänä käytetään lyhennimenä rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuslaki. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa täydellisen nimen sijaan lyhennimeä käytettäväksi nyt kyseessä olevassa pykälässä.

26 § (27 §). *Liikenneturvallisuustehtävissä toimivien henkilöiden kelpoisuusvaatimukset.* Valiokunta ehdottaa pykälää täsmennettäväksi siten, että siihen lisätään viittaus erikseen annettaviin säännöksiin tai määräyksiin. Liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksen mukaan ministeriö on käynnistänyt liikenneturvallisuustehtäviä hoitavien henkilöiden kelpoisuus- ja terveydentilavaatimuksia koskevan erillislainsäädännön valmistelun. Valiokunta toteaa, että ehdotettu lisäys on viittaussäännös annettaviin säännöksiin tai määräyksiin, eikä valtuussäännös, jonka nojalla olisi mahdollista antaa alemman tasoisia säännöksiä tai määräyksiä. Valiokunta on tehnyt vastaavan muutoksen pykälän muotoiluun.

29 § (30 §). *Liikenteenohjauspalveluille ja rautateiden liikkuvan kaluston katsastuspalveluille asetettavat vaatimukset.* Koska 15 § on ehdotettu poistettavaksi, valiokunta ehdottaa 3 momentin pykäläviittauksia täsmennettäväksi koskemaan 27 ja 28 §:ää.

Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset pykälän muotoiluun.

31 § (32 §). *Rautatieliikenteessä tapahtuviin onnettomuuksiin varautuminen.* Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että Ratahallintokeskus voi velvoittaa rautatieyrityksen ja säännöksessä tarkoitettut henkilöt osallistumaan pelastuspalveluharjoituksiin ja rautatieliikenteen pelastuspalveluun enintään viideksi vuorokaudeksi vuodessa. Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset momentin muotoiluihin.

35 § (36 §). *Ratakapasiteettia koskeva arviointi ja ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma.* Koska 15 § ehdotetaan poistettavaksi, valiokunta ehdottaa 1 momentin pykäläviittausta täsmennettäväksi koskemaan 18 §:n 2 momenttia. Koska kyse on saman lain 18 §:stä, valiokunta ehdottaa poistettavaksi sanan "lain" ennen pykälänumeroa.

Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset momentin muotoiluihin.

36 § (37 §). *Museoliikenne.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että siinä viitataan rautatielain lisäksi muussa laissa annettuihin liikennöintiä, rautatieliikenteen harjoittamista ja liikenneturvallisuustehtäviä koskeviin säännöksiin. Tällöin viittaukset museoliikenteen harjoittamiseen koskevat mahdollisimman kattavasti kaikkia sitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Tässä tarkoitettuja lakeja ovat mm. rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuslaki ja edellä mainittu rautatieliikenteen turvallisuustehtävissä olevien henkilöiden kelpoisuus- ja terveydentilavaatimuksista myöhemmin annettava laki. Hallituksen esityksessä ehdotetaan rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuslain 3 §:ää muutettavaksi siten, että Ratahallintokeskus valtuutetaan antamaan myös museoliikenteen harjoittamiseen kohdistuvia normeja.

Koska 15 § ehdotetaan poistettavaksi, valiokunta ehdottaa 1 momentin 17 ja 23 §:ään tehtyjä viittauksia koskemaan 16 ja 22 §:ää ja 2 momentin 24 §:ään tehtyä viittausta koskemaan 23 §:ää.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

37 § (38 §). Radanpitoon liittyvä liikenne. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että edellytyksenä pykälässä tarkoitettulle radanpitoon liittyvälle liikenteelle on, ettei toiminta vaaranna rautatieliikenteen turvallisuutta.

15 §:n poistamisen vuoksi valiokunta ehdottaa momentin pykäläviittausta korjattavaksi koskemaan 16 §:ää.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

42 § (43 §). Sääntelyelin. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että ratamaksun sijaan säännöksessä mainitaan ratamaksun perusmaksu. Valiokunta on tehnyt vastaavan täsmennyksen pykälän 1 momenttiin.

43 § (44 §). Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku. Koska perustuslakivaliokunta lausunnossaan on kiinnittänyt huomiota siihen, että säännöksessä mainittu verkkoselostus ei ole pykälässä tarkoitettu päätös, valiokunta ehdottaa verkkoselostusta koskevan 1 kohdan poistamista 1 momentista.

Koska 15 § ehdotetaan poistettavaksi, valiokunta ehdottaa 4 momentin pykäläviittausta koskemaan 41 §:ää ja 5 momentin 20, 21 ja 23 §:ää koskevia viittauksia koskemaan 19 §:n 2 momenttia, 20 §:n 1 momenttia ja 22 §:n 1 momenttia.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

44 § (45 §). Rangaistussäännökset. Koska 15 § esitetään poistettavaksi, valiokunta ehdottaa 2

momentin 2 kohdan pykäläviittausta koskemaan 21 §:ää, 3 kohtaa koskemaan 36 §:ää ja 4 kohtaa koskemaan 37 §:ää. Valiokunta on tehnyt vastaavat täsmennykset pykälän muotoiluihin.

46 § (47 §). Siirtymäsäännökset. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että säännöksissä tarkoitettu siirtymäkausi lain mukaisen turvallisuustodistuksen hankkimiselle koskee rautatieliikenteen harjoittajien lisäksi lain 37 §:ssä tarkoitettua radanpitoon liittyvää liikennettä harjoittavaa yritystä.

Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttia poistettavaksi tarpeettomana.

Pykälän 4 momenttia valiokunta ehdottaa poistettavaksi siinä viitatus 14 §:n 3 momentin 4 kohdan poistamisen vuoksi. Tällöin 5—7 momenteista tulee 3—5 momentit ja uuden 3 momentin viittausta 6 momenttiin on muutettava koskemaan 4 momenttia.

Valiokunta ehdottaa 4 momentin 21, 18 ja 17 §:ää koskevia viittauksia koskemaan 20 §:ää, 17 §:n 1 momenttia ja 16 §:n 1 momenttia.

Valiokunta on tehnyt vastaavat muutokset pykälän muotoiluihin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2., 3. ja 4. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset),

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

*Valiokunnan muutosehdotukset***1.****Rautatielaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

Laissa säädetään rautatieliikenteen harjoittamisesta ja turvallisuudesta valtion rataverkolla sekä rataverkon käytöstä ja rahoituksesta. Lakia sovelletaan lisäksi yksityisraiteisiin siten kuin 27 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa ja 38 §:ssä säädetään samoin kuin palvelujen tarjontaan yksityisraiteilla rautatieliikenteen käyttöön siten kuin 34 §:ssä säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—6 kohdat kuten HE)

7) *ratakapasiteetin hakijalla* rautatieyritystä ja rautatieyritysten kansainvälistä yhteenliittymää (*poist.*);

(8—11 kohdat kuten HE)

3 §

(Kuten HE)

4 §

Verkkoselostus

(1 mom. kuten HE)

Ratahallintokeskus julkaisee verkkoselostuksessa tiedot rataverkon laadusta ja laajuudesta sekä antaa tarkemmat tiedot tämän lain 13 §:ssä tarkoitetusta rataverkon vähimmäiskäyttöpalveluiden sekä rataverkon käyttömahdollisuuksien ja raideyhteyksien yksityiskohdista ja saatavuudesta. Verkkoselostuksessa julkaistaan myös ne määräykset, jotka Ratahallintokeskus antaa:

1) erikoistuneesta ratakapasiteetista 18 §:n 1 momentin nojalla;

2) ylikuormitetun ratakapasiteetin etusijajärjestyksistä 18 §:n 2 momentin nojalla; sekä

3) rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnysmääristä 23 §:n 2 momentin nojalla.

(3 mom. kuten HE)

2 luku

Rautatieliikenteen harjoittaminen

5 §

Toimilupa

Rautatieliikenteen harjoittamista varten on oltava *liikenne- ja viestintäministeriön (ministeriö)* myöntämä toimilupa, johon voidaan sisällyttää erityisesti harjoitettavan liikenteen laajuuteen ja luonteeseen liittyviä tämän lain säännöksiä tai lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä täydentäviä ehtoja.

Toimilupa voidaan hakemuksesta myöntää rajoitettuna koskemaan ainoastaan henkilö- tai tavaraliikennettä. (Uusi)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

(4 mom. kuten HE:n 3 mom.)

6 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

(1 mom. kuten HE)

Liikkeenjohtotehtäviin määrätty henkilö ei täytä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua hyvämaineisuuden vaatimusta, jos hänet on tuomittu viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai viimeksi kuluneiden kolmen vuoden aikana sakkorangaistukseen *vakavasta* työsuhdetta, elinkeinon harjoittamista, kirjanpitoa, velkasuhdetta, liikenteen harjoittamista taikka liikenneturvallisuutta koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta ja teko osoittaa hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan rautatieliikennettä. Sama koskee tulimääräysten rikkomista siinä tapauksessa, että hakijan tarkoituksena on ryhtyä harjoittamaan kansainvälistä rautatieliikennettä.

(3—5 mom. kuten HE)

7 §

(Kuten HE)

8 §

Toimiluvan peruuttaminen

(Poist.) Jos luvan haltija ei enää täytä luvan saamisen edellytyksiä, ministeriön on varattava luvan haltijalle mahdollisuus korjata puute kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kahta kuukautta lyhyempi siitä lukien, kun ministeriö on saanut tiedon puutteellisuudesta. Mikäli luvan haltija ei ole korjannut puutteellisuutta asetussa määräajassa tai jos luvan haltija on asetettu konkurssiin eikä luvan haltijan taloudellista asemaa voida saada luvan mukaisen rautatieliikenteen harjoittamisen edellyttämälle tasolle kohtuullisessa ajassa ministeriön on peruutettava toimilupa kokonaan tai määräajaksi.

Todetessaan, ettei toimiluvan haltija enää täytä taloudellista vakavaraisuutta koskevaa vaatimusta, ministeriö voi samalla päättää, että rautatieliikenteen harjoittamista saadaan jatkaa toimiluvan mukaisesti tai rajoitettuna enintään kuuden kuukauden ajan. Lupaa rautatieli-

kenteen harjoittamisen jatkamiseen ei saa kuitenkaan antaa, jos toiminnan jatkaminen voi vaarantaa rautatieliikenteen turvallisuutta. (Uusi)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

9 §

(Kuten HE)

10 §

Rautatieyrityksen vakuutukset

Rautatieliikenteen harjoittajalla on oltava voimassa oleva riittävä ja vastuunkantokyvyn mukainen vastuuvakuutus tai muu sitä vastaava järjestely rautatieliikenteen harjoittamisesta toiselle aiheutuneen sellaisen vahingon varalle, josta rautatieliikenteen harjoittaja on lain tai sopimuksen perusteella vastuussa. Tällaisen vakuutuksen tai sitä vastaavan järjestelyn on oltava voimassa koko sen ajan, jolloin rautatieliikennettä harjoitetaan.

11 §

Turvallisuustodistus

Ratahallintokeskuksen on tässä pykälässä säädetyin edellytyksin hakemuksesta myönnettävä turvallisuustodistus tai hyväksyttävä muualla Euroopan talousalueella myönnetty turvallisuustodistus enintään viiden vuoden määräajaksi. Muualla Euroopan talousalueella myönnetyn turvallisuustodistuksen osalta Ratahallintokeskus voi edellyttää hakijalta lisäselvitystä Suomessa harjoitettavaksi aiotusta liikenteestä.

(2 mom. kuten HE)

Ratahallintokeskuksen on ratkaistava turvallisuustodistuksen myöntämistä tai hyväksymistä koskeva asia neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut 2 momentissa tarkoitettut tiedot. Ratahallintokeskus voi myöntää tai hyväksyä turvallisuustodistuksen koskemaan valtion rataverkkoa kokonaisuudessaan tai yksittäisiä rautatiereittejä. Turvallisuustodistukseen voidaan muutoinkin sisällyttää rautatieliikenteen turvallisuutta koskevia ehtoja, joiden

perusteena on rautatieliikenteen turvallisuuden varmistaminen ottaen huomioon hakijan rautatieliikenteen luonne ja laajuus. *Tietyllä rataosalla liikennöitäessä rautatieliikenteen harjoittajien tulee kuitenkin aina täyttää yhtäläiset turvallisuusehdot.*

Jos rautatieyrityksen tai rautatieyritysten *kansainvälisen* yhteenliittymän harjoittaman rautatieliikenteen luonne tai laajuus muuttuu oleellisesti, tulee sen hakea uusi turvallisuustodistus tai pyytää Ratahallintokeskusta hyväksymään turvallisuustodistus uudelleen. Ratahallintokeskus voi peruuttaa turvallisuustodistuksen tai muualla Euroopan *talousalueella* myönnetyn turvallisuustodistuksen hyväksynnän, jos rautatieyrittäjä tai rautatieyritysten kansainvälinen yhteenliittymä toimii vakavasti vastoin sitä, mitä rautatieliikenteen harjoittamisesta säädetään tai määrätään (*poist.*).

12 §
(Kuten HE)

3 luku

Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavat palvelut ja ratamaksu

13 §
(Kuten HE)

14 §

Ratamaksu

Ratamaksuna peritään ratamaksun perusmaksua ja muita ratamaksuun liittyviä *erikseen säädettyjä* maksuja (*ratamaksu*).

Ratahallintokeskuksen on perittävä ratamaksun perusmaksua rautatieliikenteen harjoittajilta tasapuolisesti ja syrjimättömin ehdoin 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja muista momentissa tarkoitetuista hyödykkeistä niiden käytön mukaisesti noudattaen, mitä kapasiteetti- ja ratamaksudirektiivin II luvussa säädetään. Rautatieliikenteen harjoittajille tarjottavista 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista palveluista ja

muista hyödykkeistä perittävän ratamaksun perusmaksun tulee perustua aina niihin *radanpidon* kustannuksiin, joita rautatieliikenteen harjoittaminen aiheuttaa suoraan rataverkolle ja radanpidolle.

(3 mom. *poist.*)

Ratamaksun *perusmaksun* määrästä annetaan tarkemmat säännökset liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

15 §
(*Poist.*)

15 (16) §

Ratamaksun periminen

Ratahallintokeskus päättää *ratamaksun perusmaksun* maksuunpanosta ja perii maksut kalenterikuukausittain rautatieliikenteen harjoittajilta. Ratahallintokeskuksen maksuunpanemat ratamaksut (*poist.*) ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä.

4 luku

Rataverkon käyttö ja ratakapasiteetti

16 (17) §

Rataverkolle pääsyyn oikeutetut rautatieyritykset ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät

(1 mom. kuten HE)

Tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rautatieyritysten ja rautatieyritysten kansainväliset yhteenliittymät saavat käyttää rataverkon liikennepaikkoja harjoittamaansa liikennettä varten 12 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen sopimuksen mukaisin ehdoin. Myös muu yritys tai yhteisö saa käyttää rataverkon yksittäistä liikennepaikkaa rautatieliikenteeseen edellyttäen, että liikennöinti palvelee liikennepaikkaan liitettyä yksityisraidetta ja että liikennöinnistä on sovittu Ratahallintokeskuksen kanssa (*poist.*).

17 (18) §
(Kuten HE)

18 (19) §

Ratakapasiteettihakemusten etusijajärjestykset

(1 mom. kuten HE)

Jos haetun ratakapasiteetin yhteensovittaminen ei ole 19 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla mahdollista, Ratahallintokeskuksen on päätöksellään tällöin todettava rautatiereitti tai sen osa tältä osin ylikuormitetuksi ratakapasiteetiksi. Ratakapasiteetti voidaan nimetä ylikuormitetuksi myös, jos ratakapasiteetin ylikuormittuminen on aikataulukauden aikana ilmeistä. Ratahallintokeskus voi antaa tarkemmat määräykset rautatiereitin etusijajärjestyksistä, joiden mukaisesti määrätty liikennetyyppi voi saada etusijan ylikuormittuneen ratakapasiteetin jakamisessa.

19 (20) ja 20 (21) §
(Kuten HE)

21 (22) §

Ratakapasiteetin jakaminen

Ratahallintokeskuksen on päätettävä aikataulu- ja 20 §:n 3 momentin kuulemisen perusteella ratakapasiteetin jakamisesta tasapuolisin ja syrjimättömin perustein. Ratahallintokeskuksen on tällöin otettava erityisesti huomioon henkilö- ja tavaraliikenteen sekä radanpidon tarpeet samoin kuin rataverkon tehokas käyttö. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös erikoistuneen ja ylikuormittuneen ratakapasiteetin mukaan määräytyvät etusijajärjestykset, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

Päätös säännöllisen liikenteen ratakapasiteetin muuttamisesta tai uudelleenjakamisesta aikataulukauden aikana on tehtävä 1 momentin mukaisin perustein noudattaen, mitä menettelystä 17 §:n 1 momentissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

22 (23) §

Kiireellinen ratakapasiteettihakemus

(1 mom. kuten HE)

Ratahallintokeskuksen on myönnettävä haettu ratakapasiteetti, jos hakemuksessa tarkoitettuun käyttöön on osoitettavissa riittävästi ratakapasiteettia. Jollei 19 §:stä tai 21 §:n 1 momentista muuta johdu, ratakapasiteetti on myönnettävä sitä ensin hakeneelle.

Kiireellinen ratakapasiteettihakemus on tehtävä kirjallisesti. Hakemus voidaan saattaa käsiteltäväksi kuitenkin myös sähköisesti siten kuin siitä säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Lain säännöksistä poiketen sähköisesti vireille tulleeseen hakemukseen annettu ratkaisu voidaan antaa hakijalle tiedoksi myös telekopiona tai sähköpostina. Päätös katsotaan tällöin annetuksi tiedoksi, kun telekopio tai sähköposti on lähetetty hakijalle.

23 (24) §

Ratakapasiteetin käyttö ja peruuttaminen

(1 mom. kuten HE)

Ratahallintokeskus antaa tarkemmat määräykset rautatiereittikohtaisista ratakapasiteetin vähimmäiskäytön kynnysmääristä. *Ratahallintokeskus voi* peruuttaa hakijalle *myönnetyn ratakapasiteetin* tai *osan* siitä, jos hakija on käyttänyt ratakapasiteettia vähintään 30 päivän aikana vähemmän kuin rautatiereitin tai sen osan mukainen kynnysmäärä edellyttää.

(3 mom. kuten HE)

Ratahallintokeskus voi poistaa *ratakapasiteetin* käytöstä kokonaan tai osittain sellaisella rautatiereitillä, joka on rataverkon teknisestä viasta taikka onnettomuudesta tai vauriotapahtumasta johtuvasta syystä tilapäisesti poissa käytöstä. Ratahallintokeskuksen on tällöin mahdollisuuksien mukaan tarjottava vaihtoehtoisia rautatiereittejä ratakapasiteetin haltijalle. Ratahallintokeskus ei ole kuitenkaan velvollinen korvaamaan ratakapasiteetin haltijalle mahdollisesti aiheutu-

vaa vahinkoa, jollei tämän lain 12 tai 24 §:n nojalla ole muuta sovittu.

24 (25) §

Puitesopimukset

(1 mom. kuten HE)

Puitesopimus on tehtävä enintään *kymmeneksi* vuodeksi. Ratahallintokeskus voi erityisestä syystä tehdä *pitempiaikaisia* puitesopimuksia. *Kymmentä* vuotta pitempien sopimusten tekemisen perusteena *voivat* kuitenkin olla vain sopijapuolen kuljetusliiketoimintaan liittyvät sopimukset, erityisinvestoinnit tai erityiset liiketoimintariskit *sekä* erityisen painavat syyt, jotka perustuvat sopijapuolen laajoihin ja pitkäaikaisiin investointeihin ja tällaisiin toimiin sisältyviin sopimussitoumuksiin.

(3 mom. kuten HE)

5 luku

Rautatieliikenteen turvallisuus

25 (26) §

Rautatieliikenteen turvallisuuden perusteet

Rautatieliikenteen harjoittajalla tulee olla turvallisuuden takaava organisaatio ja tarvittavat sisäiset ohjeet toiminnan johtamista ja valvontaa varten. Rautatieliikenteen harjoittaja vastaa toimintansa turvallisuudesta ja siitä, että sen toiminnassa noudatetaan rautatieliikennettä koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Rautatieliikenteen harjoittamista koskevista teknisistä vaatimuksista ja turvallisuusvaatimuksista säädetään (*poist.*) rautatiejärjestelmän *yhteentoimivuuslain* 3 §:ssä.

26 (27) §

Liikenneturvallisuustehtävissä toimivien henkilöiden kelpoisuusvaatimukset

Rautateiden liikkuvan kaluston kuljettajilla, liikenteenohjaukseen osallistuvilla sekä muilla välittömästi liikenneturvallisuustehtävissä toi-

mivilla henkilöillä tulee olla tehtävien asianmukaisen hoitamisen vaatima terveys, koulutus ja muu kelpoisuus *sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty*.

27 (28) ja 28 (29) §
(Kuten HE)

29 (30) §

Liikenteenohjauspalveluille ja rautateiden liikuvan kaluston katsastuspalveluille asetettavat vaatimukset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun yrityksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 27 tai 28 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä.

30 (31) §
(Kuten HE)

31 (32) §

Rautatieliikenteessä tapahtuviin onnettomuuksiin varautuminen

(1 mom. kuten HE)

Ratahallintokeskus voi velvoittaa rautatieyrityksen ja sen, joka suorittaa liikenneturvallisuuteen liittyviä tehtäviä rautatieliikenteessä, osallistumaan pelastuspalveluharjoituksiin ja rautatieliikenteen pelastuspalveluun, *kuitenkin enintään viideksi vuorokaudeksi vuodessa*.

32 (33) §
(Kuten HE)

6 luku

Erinäiset säännökset

33 (34) ja 34 (35) §
(Kuten HE)

35 (36) §

Ratakapasiteettia koskeva arviointi ja ratakapasiteetin vahvistamissuunnitelma

Jos Ratahallintokeskus toteaa rautatiereitin (*poist.*) 18 §:n 2 momentin nojalla ylikuormitukseksi, sen on laadittava kuuden kuukauden kuluessa ylikuormittumisen toteamisesta ratakapasiteettia koskeva arviointi. Arvioinnissa on selvitettävä rautatiereitin ylikuormittumisen syyt sekä ne Ratahallintokeskuksen toimenpiteet, joilla se voi poistaa tai vähentää ylikuormittumista arvioitavana olevalla rautatiereitillä.

(2 mom. kuten HE)

36 (37) §

Museoliikenne

Ratahallintokeskus voi 16 §:n estämättä myöntää oikeuden rataverkolle pääsyyn museoliikennettä harjoittavalle yhteisölle museoliikennettä varten. Museoliikenteen harjoittamiseen edellytyksiin ja museoliikenteen harjoittamiseen sovelletaan, mitä liikennöinnistä, rautatieliikenteen harjoittamisesta ja liikenneturvallisuuksuustehtävistä tässä laissa tai muussa laissa säädetään taikka sen nojalla säädetään tai määrätään. Museoliikenteen harjoittajalta ei kuitenkaan vaadita 5 §:n mukaista toimilupaa. Museoliikenteen harjoittajan ratakapasiteettihakemus käsitellään aina kiireellisenä sen mukaan kuin 22 §:ssä säädetään.

Museoliikenteen harjoittajalla tulee olla 11 §:ssä tarkoitettu turvallisuustodistus, jonka Ratahallintokeskus voi myöntää pykälässä säädettyin edellytyksin erikseen museoliikennettä varten. Museoliikenteen harjoittajaan sovelletaan lisäksi, mitä tämän lain 12 §:ssä säädetään toimiluvan haltijasta sekä 23 §:ssä ratakapasiteetin hakijasta.

37 (38) §

Radanpitoon liittyvä liikenne

Ratahallintokeskus voi 16 §:n estämättä myöntää oikeuden rataverkon käyttöön radan-

pitoon välittömästi liittyvää ratatyö- ja junaliikennettä varten radanpitoa harjoittavalle yritykselle edellyttäen, että toiminta ei vaaranna rautatieliikenteen turvallisuutta. Oikeutta ei kuitenkaan voi myöntää rautatieyritykselle tai rautatieyritysten kansainväliselle yhteenliittymälle. Tällaiseen liikenteeseen sovelletaan, mitä liikennöinnistä ja liikenneturvallisuuksuustehtävistä tässä laissa säädetään tai muussa laissa tai lain nojalla säädetään tai määrätään.

(2 mom. kuten HE)

38 (39)—41 (42) §

(Kuten HE)

42 (43) §

Sääntelyelin

Ministeriön on sen lisäksi, mitä sen tehtävistä tämän lain nojalla muutoin säädetään, valvottava lain mukaisten vaatimusten noudattamista. Ministeriön on erityisesti varmistettava, että 14 §:ssä tarkoitettu *ratamaksun perusmaksu* ei ole syrjivä tai muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen ja että ratakapasiteetin jakaminen hoidetaan tässä laissa säädettyjen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

(2 mom. kuten HE)

43 (44) §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Ratahallintokeskuksen tekemään päätökseen saa *siihen* tyytymätön asianosainen hakea oikaisua ministeriöltä, jos päätös koskee:

(1 kohta *poist.*)

1) yksittäistä etusijajärjestystä ratakapasiteetin jaossa;

2) ratamaksun maksuunpanoa;

3) ratakapasiteetin jakamista;

4) kiireellisen ratakapasiteetin myöntämistä;

5) turvallisuustodistuksen myöntämistä; tai

6) sopimusta, jonka Ratahallintokeskus tekee 12 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Ministeriön oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Ratahallintokeskuksen 41 §:n nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin uhkasakkolaissa säädetään. Ratahallintokeskuksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa muutoin hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätöstä on valituksesta huolimatta kuitenkin noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Jos ministeriö ei ole antanut päätöstä toimilupa-hakemukseen 7 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa tai ratkaissut oikaisuvaatimusta tämän pykälän 3 momentissa säädettyssä määräajassa taikka Ratahallintokeskus ratkaissut turvallisuustodistuksen myöntämistä tai hyväksymistä koskevaa asiaa 11 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa, rautatiereitin etusijajärjestyksestä 19 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, antanut aikatauluehdotusta 20 §:n 1 momentissa säädettyssä määräajassa tai ratkaissut kii-reellistä ratakapasiteettihakemusta 22 §:n 1 momentissa säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Ministeriön ja Ratahallintokeskuksen on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemisestä ja käsitte-lystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

44 (45) §

Rangaistussäännökset

(1 mom. kuten HE)

Joka tahallaan

1) harjoittaa rautatieliikennettä 12 §:n mukaisten edellytysten puuttuessa;

2) käyttää ratakapasiteettia 21 §:n vastaisesti;

3) harjoittaa museoliikennettä vastoin 36 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ja vaatimuksia;

4) toimii vastoin 37 §:ssä säädettyjä radan-pitoon liittyvää liikennettä koskevia edellytyksiä ja vaatimuksia; tai

5) liikkuu tai oleskelee asiattomasti ratapiha-alueella, ratalinjalla, rautatiesillalla tai rautatie-tunnelissa, joka ei ole yleisön käytettävissä;

on tuomittava *rautatielainsäädännön rikko-misesta* sakkoon, jollei teko ole vähäinen tai muussa laissa ole säädetty ankarampaa rangais-tusta.

45 (46) §
(Kuten HE)

46 (47) §

Siirtymäsäännökset

(1 mom. kuten HE)

Rataverkkolain 8 §:n nojalla myönnetty käyt-töoikeus ja rautatieyrityksen toimiluvasta anne-tun asetuksen (554/1997) 3 §:ssä tarkoitettu tur-vallisuustodistus ovat sellaisinaan voimassa en-simmäisen tämän lain nojalla säädetyn aikatau-lukauden alkuun asti. Rataverkon käyttöoikeu-den haltijan on haettava ratakapasiteettia tässä laissa säädettäviä aikataulukausia varten tämän lain mukaisesti. Rautatieliikenteen harjoittajalla *ja lain 37 §:ssä tarkoitettulla radanpitoon liitty-vää liikennettä harjoittavalla yrityksellä* on olta-va tämän lain nojalla myönnetty turvallisuusto-distus tämän lain nojalla säädetyn ensimmäisen aikataulukauden alkuun mennessä.

(3 ja 4 mom. *poist.*)

Ensimmäinen tämän lain mukainen verkkose-lostus on julkaistava viimeistään kuukauden ku-luttua tämän lain voimaantulosta. Ratahallinto-keskuksen on kuultava tämän pykälän 4 momen-tissa tarkoitettuja ratakapasiteetin hakijoita eh-dotuksestaan verkkoselostukseksi ennen tämän lain voimaantuloa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tar-keimmat säännökset ensimmäisen tämän lain mu-kaisen aikataulukauden alkamisesta, ratakapasi-teettia koskevien hakemusten ensimmäisestä määräajasta sekä ensimmäisestä 20 §:ssä tarkoi-tetun aikatauluehdotuksen antamisesta. (*Poist.*)

(5 mom. kuten HE:n 7 mom.)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että junaturvallisuuden perusteista on säädettävä lailla

ja että hallitus antaa pikaisesti eduskunnalle sitä koskevan esityksen.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Erkki Pulliainen /vihr	Raimo Mähönen /sd
vpj.	Annika Lapintie /vas	Tero Mölsä /kesk
jäs.	Klaus Bremer /r (osittain)	Markku Rossi /kesk
	Jyri Häkämies /kok	Ismo Seivästö /kd
	Erkki Kanerva /sd	Timo Seppälä /kok
	Saara Karhu /sd (osittain)	Harry Wallin /sd
	Marjukka Karttunen /kok	Lasse Virén /kok
	Risto Kuisma /sd	Raimo Vistbacka /ps.
	Eero Lämsä /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.

LiVM 27/2002 vp — HE 162/2002 vp